

АПОСТЕРІОРНА ОЦІНКА ЗБІЖНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ РОЗРАХУНКУ НАПРУЖЕНОГО СТАНУ ОБОЛОНКОВИХ КОНСТРУКЦІЙ

Сало В. А., Літовченко П. І., Нечипоренко В. М.

Національна академія Національної гвардії України, м. Харків

Ефективність чисельних методів визначається, насамперед, можливістю одержання науково обґрунтованих і достовірних результатів. У зв'язку зі зростаючою роллю наближених методів для розв'язання різних задач природознавства визначальне значення для оцінки результатів здобувають питання про збіжність одержуваних розв'язків і аналіз їхньої погрішності.

В інженерній практиці при розв'язанні складних задач розрахунку тривимірного напружено-деформованого стану оболонкових елементів конструкцій усе більша увага приділяється змішаним варіаційним постановкам, що будуються на основі функціонала Рейсснера при незалежній апроксимації вектора переміщення і тензора напружень. Чисельної реалізації таких постановок істотно заважають утруднення в оцінці точності одержуваних результатів через відсутність екстремуму в точці стаціонарності функціонала Рейсснера. Незважаючи на те, що варіаційні методи в інженерній практиці одержали велике поширення, на жаль, не завжди є впевненість затверджувати, що знайдений розв'язок є достовірним – особливо це зауваження стосується задач з областями складної геометрії зі змішаними умовами на границях. Точність наближеного розв'язку можна оцінити різними способами: порівнянням чисельних результатів з експериментальними даними чи з відомим точним розв'язком; розрахунками простих тестових прикладів; шляхом статистичного підходу; дослідженням швидкості збіжності; визначенням числа членів, необхідного для задоволення наперед заданій точності; оцінкою залишкового члена ряду; визначенням числового чи відсоткового вкладу кожного зі знайдених членів ряду в їхню суму абсолютних величин; проведенням повторних обчислень з різними значеннями параметрів задачі, таких як величина кроку, число ітерацій.

У цьому плані представляє науково-практичний інтерес чисельно-аналітичний RVR-метод, в якому програмно реалізований алгоритм апостеріорної двосторонньої інтегральної оцінки збіжності знайдених наближених розв'язків варіаційних задач є надійним засобом перевірки вірогідності одержуваних результатів, оскільки його ефективність підтверджена чисельними дослідженнями збіжності розв'язків крайових задач різної складності та задовільною відповідністю отриманих результатів з відомими в науково-технічній літературі чисельними й експериментальними даними інших авторів.

Чисельні дослідження і висновки, які проведені авторами, призначені для інженерних розрахунків на міцність і жорсткість пружних конструкцій з та підтверджують перспективну можливість використання RVR-методу при проектуванні оболонкових елементів у різних галузях сучасної техніки.